

มิเกลันเจโล บูโอนาร์โรตี

กับผลงานอมตะ ใน ยุคทองของสมัยเรอเนาซอ

วุฒิ วัฒนสิน*

ตอนที่ 1

ประวัติ

ผลงานอมตะ : ประติมากรรมหินอ่อน

สมัยเรอเนาซอ (1397-1597)

คำว่า "เรอเนาซอ" (Renaissance) หมายถึง การกลับมาใช้ชีวิตใหม่อีกครั้ง เป็นยุคสมัยที่เป็นการกลับมาของความรุ่งโรจน์แห่งวัฒนธรรมกรีกและโรมันอีกครั้งหนึ่ง (อัทนีย์ ซูอรุณ 2537 : 18) นับเป็นกาลสมัยแห่งการเน้นความสนใจในลักษณะทางกายภาพของมนุษย์ และ ธรรมชาติ และเน้นการแสวงหากฎเกณฑ์อันสมเหตุสมผล ตลอดจนรูปทรงแบบอุดมคติในศิลปกรรม เป็นยุคสมัยที่มีความเคลื่อนไหวทางการเรียนรู้วิทยาการต่าง ๆ มากมาย มีการเติบโตทางวิทยาศาสตร์รวดเร็วมาก มีการปฏิรูปทางศาสนาคริสต์ และมีการเปลี่ยนแปลงทางศิลปะอย่างเห็นได้ชัดเจนด้วย ศิลปะสมัยเรอเนาซอ มีพื้นฐานจากศิลปะอิตาลีเป็นส่วนมาก และช่วงเวลาประมาณ 1497-1517 ได้รับการยกย่องว่าเป็น "ยุคทองของสมัยเรอเนาซอ"

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แผนกวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี

มิเกลันเจโล บูโอนาร์โรตี (1475-1564)

ประวัติ : จุดเริ่มต้นของมิเกลันเจโล บูโอนาร์โรตี

มิเกลันเจโล บูโอนาร์โรตี (Michelangelo Buonarroti, 1475-1564) เกิดเมื่อวันที่ 6 มีนาคม 1475 ณ หมู่บ้านคาเปเซ เมืองคาสเซินติโน นครฟลอเรนซ์ ประเทศอิตาลี บิดาชื่อ ลูโดวิโก ซึ่งเป็นพนักงานปกครองชั้นสูงคนหนึ่ง และมีความภาคภูมิใจในบรรพบุรุษที่เป็นขุนนางมาตลอด มิเกลันเจโลถูกส่งไปอยู่ในความดูแลของมารดาอุปถัมภ์ที่เมืองเซตติญาโน ซึ่งเป็นชนบทและเมืองแหล่งหินเมืองหนึ่ง และเด็กชายคนหนึ่งที่พรหมลิขิตบันดาลให้เกิดมาเป็นประติมากรแห่งยุคทองของสมัยเรอเนสซองส์ก็เติบโตขึ้นมา กับก้อนและสิ่วสกัดที่นี่

การศึกษา

เนื่องจากเศรษฐกิจภายในครอบครัวบูโอนาร์โรตีไม่ค่อยดีนัก บิดาของมิเกลันเจโลจึงมีความหวังและมีความมุ่งมั่นที่จะให้มิเกลันเจโลเป็นผู้กอบกู้ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวให้ดีขึ้น จึงได้ทุ่มเทกำลังกายใจ เพื่อให้มิเกลันเจโลได้ศึกษาหาความรู้ในด้านที่สามารถมีรายได้ที่ดี แต่มิเกลันเจโลกลับมีจิตใจที่ฝักใฝ่และต้องการที่จะดำเนินชีวิตเช่นศิลปิน โดยเฉพาะด้านประติมากรรม ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าอาชีพศิลปินนั้นไม่สามารถที่จะกอบกู้ฐานะของตระกูลบูโอนาร์โรตีได้เลย แต่ด้วยความมุ่งมั่นและจริงใจที่ต้องการศึกษาและประกอบอาชีพทางศิลปะ ถึงแม้จะถูกดูต่ำและเข็มนตีในเหล่าบิดาผู้คนเสมอมา แต่ในที่สุดบิดาของเขาก็ยินยอมให้เขาศึกษาหาความรู้ทางศิลปะ

เมื่อมิเกลันเจโลอายุ 13 ปี เขาได้เริ่มศึกษาทางด้าน จิตรกรรม จากอาจารย์โดเมนิโก กียัลโลโดจิตรกรผู้มีชื่อเสียงแห่งนครฟลอเรนซ์ โดยมีหลักสูตรในการเรียน 3 ปี วิธีการเรียนการสอนศิลปะในสมัยนั้นเป็นลักษณะ ครูเป็นจุดศูนย์กลาง (Teacher Centre) นั่นคือ การเรียนจะเริ่มตั้งแต่วิชาพื้นฐานทั่วไป และเรียนภาคปฏิบัติโดยทำงานทุกสิ่งทุกอย่างตามคำสั่ง และทำตามแบบอย่างครู นับตั้งแต่การบดสี ผสมสี ล้างพู่กัน การเตรียมพื้นผนังปูนสำหรับวาดภาพแบบเฟรสโก (Fresco) ร่างภาพ และที่สุด คือการระบายสีบนปูนเปียก ดูจะเป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่หนักมากสำหรับเด็กอายุ 13 ปี แต่ด้วยใจรัก มิเกลันเจโลอดทน และฝึกหัดอย่างตั้งใจ จากประสบการณ์ในช่วงนี้ของชีวิตได้ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากมายมหาศาลให้แก่เขาในเวลาต่อมา ทำให้เขาสามารถสร้างผลงานอมตะในยุคทองของสมัยเรอเนาของที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันไปทั่วโลก

ต่อจากนั้นมิเกลันเจโล ได้ศึกษาต่อในด้าน ประติมากรรม ที่เขารักและหลงใหล ณ อุทยานประติมากรรมของเจ้าชายโลเร็นโซ แห่งเมืองฟลอเรนซ์ เจ้าชายโลเร็นโซผู้นี้เป็นผู้ที่มีความรัก และสนับสนุนส่งเสริมศิลปกรรมเป็นอย่างยิ่ง และทรงมอบหมายให้ เบอ์ทอลโด ดี โจวานนี ศิษย์เอกของโดนาเตลโล ผู้มีความสามารถ ความชำนาญในการปั้นและหล่อรูปสำริดขนาดเล็กมาเป็นผู้อำนวยการสอนของสถาบันศิลปะแห่งนี้ มิเกลันเจโล เริ่มต้นการเรียนโดยศึกษาวิธีการวาดเส้นจากแบบประติมากรรมชิ้นเยี่ยมของกรีกและโรมัน หลังจากนั้นก็ฝึกหัดปั้น และแกะสลักจากแบบและคนจริง นอกจากนั้นแล้วมิเกลันเจโล ยังได้ศึกษาทางด้านดนตรี กวีนิพนธ์ ปรัชญาลัทธิมนุษยธรรมนิยม (Humanism) จากการเรียนรู้ดังกล่าว ทำให้การศึกษาเบื้องต้นของมิเกลันเจโล ประสบความสำเร็จ ความรู้ในสาขาต่าง ๆ เหล่านี้ได้ช่วยเสริมสร้างปัญญา หล่อหลอมวิญญาณให้มีความรักในความรู้และความจริง เท่ากับมิเกลันเจโล ได้ศึกษาทั้งด้านฝีมือทางจิตรกรรม ทางด้านประติมากรรม และทางด้านความคิดอย่างนักปรัชญา มาตั้งแต่เยาว์วัย

ผลงานอมตะ : ประติมากรรมหินอ่อน

มิเกลันเจโลเริ่มชีวิตการทำงานเมื่ออายุ 19 ปี ผลงานทางประติมากรรมหินอ่อนที่มีชื่อเสียงมีอยู่มากมาย แต่ในที่นี้จะขอล่าวถึงผลงานชิ้นอมตะ 3 ชิ้น คือ ประติมากรรมหินอ่อน "เทพเจ้าแบคคัส" (Bacchus) "ปิเอตา" (Pieta) และ "ดาวิด" (David)

ใน ค.ศ.1496 นายธนาคารชื่อจาโคโป กาลลี (Jacopo Galli) ได้ว่าจ้างให้มิเกลันเจโล แกะสลักหินอ่อน (Marble) ประดับในวิหารเซนต์ปีเตอร์ (St.Peter) ชื่อภาพ "เทพเจ้าแบคคัส" (Bacchus)

ประติมากรรมหินอ่อนสูง 79" (202.5 ซม.) ปัจจุบันอยู่ที่พิพิธภัณฑ์

นาซีโอแนล (Museo Nazionale) นครฟลอเรนซ์

ความเป็นมาของเทพเจ้าแบคคัส (Bacchus)

เทพเจ้าแบคคัส คือ เทพเจ้าแห่งเมรัย และความสนุกสนานรื่นเริงตามเทพนิยายของกรีก เชื่อกันว่า "แบคคัส" เป็นเทพเจ้าแห่งเมรัย มีความสัมพันธ์กับการผลิตเหล้าองุ่น และเป็นผู้มีความร่าเริงจากฤทธิ์สุรา และยังมีอำนาจที่ส่งผลให้เกิดความมึนเมา ความสยดสยอง และความโหดร้ายทารุณ

รูปแบบของประติมากรรม

เป็นรูปแกะสลักหินอ่อนลักษณะลอยตัว (Round Relief) รูปของเทพเจ้าแบคคัสที่หนุ่มแน่น เปลือยกาย ประทับยืนโดยพับเข่าขวา แสดงอาการว่าเรื่งกำลังมกภายในฤทธิ์ของสุรา มีเถาและใบองุ่นประดับบนเคียรแทนมงกุฏ พระหัตถ์ขวาทรงถือถ้วยเหล้าองุ่น กำลังยกขึ้นเพื่อจะดื่ม และด้านหลังของเทพเจ้าแบคคัส ปราบกฏสัตว์ครึ่งคนครึ่งแพะยืนเป็นบริวารอยู่ ทั้งนี้รู้จักกันในนามของแซทเทียร์ ผู้เป็นสัญลักษณ์ของกิเลสตัณหาและกามราคะ

พิจารณา

เนื่องจากในช่วงที่มิเกลันเจโล ศึกษาทางศิลปะอยู่ ณ อุทยานประติมากรรมของเจ้าชายโลเร็นโซ เมืองฟลอเรนซ์ มิเกลันเจโลได้ศึกษาและมีความสนใจในปรัชญามนุษยธรรม (Humanism) เขาได้รับรู้เรื่องราวของเทพเจ้าแบคคัสอย่างลึกซึ้ง จึงสามารถสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้ได้ถูกต้องตรงกับคำบรรยายของกวีนิพนธ์

สำหรับคุณค่าทางศิลปะของรูปแกะสลัก "เทพเจ้าแบคคัส" นั้น มิเกลันเจโล ได้แสดงให้เห็นถึงความสามารถอันยอดเยี่ยมในทักษะของการแกะสลักหินอ่อน สามารถสังเกตเห็นได้จากความแม่นยำในขนาดสัดส่วนที่สวยงามของสรีระ (Anatomy) ของมนุษย์ (เทพเจ้าแบคคัส) ให้ความรู้สึกแห่งความสง่า แข็งแรง และเหมือนจริงตามธรรมชาติ นอกจากนั้นยังเห็นถึงความประณีตในการแกะรายละเอียดของใบและเถาองุ่นของศิระของเทพเจ้าแบคคัส ซึ่งเขาสามารถแกะสลักใบและเถาองุ่นได้อย่างเหมือนจริง และขณะเดียวกันสามารถดูเป็นผสมของมนุษย์ได้อย่างกลมกลืน สวยงาม

ในการจัดทำทางารยืนของเทพเจ้าแบคคัสนั้น มิเกลันเจโลต้องการแสดงให้เห็นว่า อยู่ในอาการของคนที่ผ่านมาดื่มเหล้าองุ่นมาอย่างหนัก โดยจัดให้เทพเจ้าแบคคัสยืนอยู่ได้โดยน้ำหนักทั้งหมดตกลงที่เท้าขวา ส่วนเท้าซ้ายอยู่ในอาการหัก ลำตัวของเทพเจ้าแบคคัสเอียงไปด้านหลังเล็กน้อย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงอาการที่สามารถยืนได้ แต่ดูแล้วไม่ค่อยมั่นคง ผลงานชิ้นนี้ดูดียิ่งขึ้นเมื่อเขาใช้ความชาญฉลาดของเขาแกะสลักตัวแซทเทียร์ ซึ่งเป็นบริวารกำลังชื่นชมอยู่กับเถาองุ่นยืนอยู่ด้านหลัง ทำให้รูปสลักนี้เกิดความสมดุล และจากขนาดที่แตกต่างกันสามารถเน้นความสำคัญของเทพเจ้าแบคคัสให้เด่นยิ่งขึ้น

พอสรุปได้ว่า รูปแกะสลัก "เทพเจ้าแบคคัส" มีคุณค่าทั้งในด้านสุนทรียศาสตร์ อันเกิดจากทักษะและความคิดสร้างสรรค์ที่สูงส่ง และคุณค่าในด้านความคิดที่เป็นเอกภาพ ที่รวมเทพเจ้าแห่งเมรัยคู่กับตัวแซทเทียร์ ซึ่งเป็นตัวแทนของกิเลสตัณหาและราคะ เพราะทั้งสองอย่าง เมรัยและกิเลสตัณหาเป็นอบายมุขที่คู่กัน

คศ.1498 พระคาร์ดินาล วิลลิเออร์ เอกอัครราชทูตฝรั่งเศส ประจำสำนักวาติกัน ได้ว่าจ้างให้ มิเกลันเจโล แกะสลักหินอ่อนเป็นภาพของพระนางมารีย์ พระมารดาของพระเยซูประทับบนแท่นหิน โดยมีพระเยซู พระบุตรวางพาดอยู่บนตัก ประติมากรรมหินอ่อนชิ้นนี้นับเป็นผลงานที่มีชื่อเสียงชิ้นแรกที่เป็นผลงานอันเกี่ยวกับคริสต์ศาสนา ชื่อของผลงานชิ้นนี้ คือ "ปิเอตา" (Pieta)

ประติมากรรมหินอ่อน สูง 5 ฟุต 9 นิ้ว ใช้เวลาในการสร้าง 2 ปี
ปัจจุบันอยู่ที่โบสถ์เซนต์ปีเตอร์ โรม อิตาลี

ความเป็นมาของพระนางมารีย์ และการสิ้นพระชนม์ของพระเยซูคริสต์

พระเยซูคริสต์ (Jesus Christ) เป็นพระบุตรของพระเจ้า (God) ได้บังเกิดผ่านทางมารีย์ โดยพระคัมภีร์ใหม่บันทึกไว้ใน มัทธิว 1:18-25 ดังนี้

เรื่องพระกำเนิดของพระเยซูคริสต์เป็นดังนี้ คือมารีย์ผู้เป็นเมารดาของพระเยซูนั้น เดิมโยเซฟได้ชู้หอหมั้นกันไว้แล้วก่อนที่จะอยู่กินด้วยกันก็ปรากฏว่า มารีย์มีครรภ์แล้วด้วยเดชพระวิญญาณบริสุทธิ์ แต่โยเซฟผู้หมั้นของเขาเป็นผู้มีธมมะไม่พอใจที่จะแพร่พรายเป็นไปของเธอ หมายถึงถอนหมั้นเสียลับ ๆ แต่เมื่อโยเซฟกำลังคิดเรื่องนี้อยู่ ก็มีทูตองค์หนึ่งของพระเป็นเจ้ามาปรากฏกับโยเซฟในความฝันว่า "โยเซฟบุตรดาวิด อย่ากลัวที่จะรับมารีย์มาเป็นภรรยาของเจ้าเลย เพราะว่าผู้ซึ่งปฏิสนธิในครรภ์ของเธอเป็นโดยเดชพระวิญญาณบริสุทธิ์ เธอจะประสูติบุตรชาย แล้วเจ้าจงเรียกนามท่านว่า "เยซู"

พระเยซูบังเกิดมาในโลกนี้เยี่ยงสามัญชนคนธรรมดา พระเยซูทรงสั่งสอนพระธรรม ทรงรักษาคนซึ่งเจ็บป่วยให้หาย ทรงขับผีร้ายออกจากมนุษย์ พระเยซูคริสต์ทรงรักมนุษย์มีความปรารถนาอย่างยิ่งที่จะให้มนุษย์ที่มีความผิดบาป ดำเนินชีวิตบนหนทางสว่างแห่งความชอบเคียงคู่ไปกับพระองค์ ประชาชนมีความเชื่อ รักและศรัทธาในพระเยซูคริสต์ พวกเขาบูโรหิต และพวกเขาผู้ใหญ่ของประชาชนไม่พอใจ จึงได้ประชุมปรึกษากันเพื่อจะจับพระเยซูด้วยกลอุบาย เพื่อเอาไปฆ่าเสีย โดยการพิพากษาให้ตรึงพระเยซูที่กางเขนจนสิ้นพระชนม์ ในพระคริสตธรรมคัมภีร์ใหม่ กล่าวถึงมรณกรรมของพระเยซูคริสต์ ดังนี้

ครั้นเวลาเที่ยงก็บังเกิดมืดมัวทั่วแผ่นดินจนถึงบ่ายสามโมง พอบ่ายสามโมงแล้ว พระเยซูทรงร้องเสียงดังว่า "เอโลอี เอโลอี ลามา สะบักธานี" แปลว่า "พระเจ้าของข้าพระองค์ พระเจ้าของข้าพระองค์ ไฉนทรงทอดทิ้งข้าพระองค์เสีย" บางคนที่ยืนอยู่ที่นั่นเมื่อได้ยิน ก็พูดว่า "ดูเถิดเขาเรียกเอลียาห์" มีคนหนึ่งวิ่งไปเอาฟองน้ำชุบเหล้าองุ่นเบียร์ยวบเสียบปลายไม้้อส่งให้พระองค์เสวยแล้วว่า "ให้เราคอยดูว่าเอลียาห์จะมาปลดเขาลงหรือไม่" ฝ่ายพระเยซูทรงร้องเสียงดัง แล้วก็สิ้นพระชนม์ (มาระโก 15 : 33-37)

หลังจากพลบค่ำแล้ว มีเศรษฐีคนหนึ่ง ชื่อโยเซฟเป็นศิษย์ของพระเยซูได้อันเชิญพระศพลงจากไม้กางเขน เพื่อนำไปฝังไว้ในอุโมง และในวันที่ 3 พระองค์ได้ฟื้นคืนพระชนม์เสด็จสู่สวรรค์

ผู้ออกแบบรูปสลัก "ปิเอตา" (Pieta) ได้จินตนาการถึงเหตุการณ์ในช่วงที่นำพระศพลงจากไม้กางเขนนั้น ให้พระศพของพระเยซูนอนพาดพิงอยู่บนตักของนางมารีย์ผู้เป็นเมารดา ทั้งนี้ อาจมีเหตุผลเพื่อให้ผู้ที่สัมผัสกับประติมากรรมชิ้นยอดเยี่ยมของโลกชิ้นนี้ ได้วิจิตรณ์ต่อความรักอันยิ่งใหญ่ของนางมารีย์กับพระเยซู(แม่กับลูก)

รูปแบบ ประติมากรรมหินอ่อน "ปิเอต้า" (Pieta) เป็นประติมากรรมแบบลอยตัว (Round Relief) ขนาด 68" x 76" (174x195 ซม.)

วาซารี (Vasari 1994 : 23) ได้อธิบายถึงศิลปกรรมชิ้นนี้ว่าเป็นผลงานชิ้นอัศจรรย์อย่างยิ่งที่ถูกแกะสลักจากหินอ่อนที่ไม่มีรูปทรงก้อนหนึ่ง (A once shapeless stone) ผลงานชิ้นนี้เป็นผลงานที่ถูกว่าจ้างให้สร้างขึ้นเพื่อรับใช้ความเชื่อทางคริสตศาสนา ที่ให้ความรู้สึกสวยงามและมีศรัทธา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดองค์ประกอบศิลปะในลักษณะสามเหลี่ยมปิรามิด ผลงานชิ้นนี้นับว่าเป็นผลงานที่ประสบความสำเร็จอย่างยิ่งของมิเกลันเจโล สำหรับตัวของเขาเอง รู้สึกปิติยินดีเป็นอย่างยิ่งต่อผลงานชิ้นนี้ และได้สลักชื่อไว้บนแถบผ้าที่คาดเฉียงจากไหล่ด้านซ้ายผ่านหน้าตาลงไปทางด้านขวาล่าง ว่า มิเกลันเจโล บูโอนาร์โรตี ชาวเมืองฟลอเรนซ์ ซึ่งนับได้ว่าผลงานชิ้นนี้เป็นผลงานเพียงชิ้นเดียวของผลงานทั้งหมดในชีวิตที่เขาสลักชื่อเอาไว้ ปิเอต้า (Pieta) เป็นรูปของพระนางมารีย์ประทับนั่งบนแท่นหิน โดยมีพระศพของพระเยซูนอนพาดอยู่บนตัก พระเศียรของแม่พระเป็นส่วนสูงสุดบนพระพักตร์มิได้ปรากฏแววแห่งความเศร้าโศก หากแต่มีอาการสงบวางเฉยแผ่วไว้ซึ่งแววตาแห่งความกรุณาปราณี มิเกลันเจโล ได้จัดสร้างอารมณ์ของแม่พระให้มีรอยยิ้มอ่อนอย่างเต็มไปด้วยลีลางดงาม ยาวปกคลุมเท้าแม่สยายกลายเป็นฐานรองรับน้ำหนักได้อย่างเหมาะสมเจาะ ร่างของพระเยซูที่วางนอนพาดบนตักนั้นแล้ว ก็มีอาการอ่อนระทวย แลดูปราศจากชีวิต สร้างความสงสาร และศรัทธาให้แก่คริสตศาสนิกชนอย่างลึกซึ้ง (กัจจกร สุนพงษ์ศรี มปป. : 225)

พิจารณา

ปิเอต้า (Pieta) นับว่าเป็นผลงานชิ้นยอดเยี่ยมของโลก นำความภาคภูมิใจสู่มิเกลันเจโลเป็นอย่างยิ่ง ผลงานชิ้นนี้สำเร็จด้วยความเพียรพยายาม และทักษะที่จัดว่าเป็นอัจฉริยะของเขา ศิลปินผู้ที่สามารถสร้างสรรค์ให้ก้อนหินอ่อนก้อนหนึ่งกลายเป็นสิ่งล้ำค่าของโลก ศิลปินผู้เปลี่ยนสภาพให้หินอ่อนที่แข็งแรงแกร่งกลายเป็นผ้าอันมีรอยยิ้มอ่อน อ่อนน้อม และสวยงาม

มิเกลันเจโลจะจัดองค์ประกอบของภาพให้อยู่ภายในรูปสามเหลี่ยมปิรามิด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความรู้สึกที่สง่างาม และสงบ ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ศิลปินต้องการแสดงออก

จุดเด่นของรูปสลัก ปิเอตา (Pieta) คือพระวรกายของพระเยซู เป็นจุดเด่นอันดับ 1 (Dominance) และพระพักตร์ของพระนางมารีย์ เป็นจุดเด่นรอง (Sub Dominance) มิเกลันเจโล สามารถสร้างจุดเด่น ซึ่งเป็นจุดสำคัญในการแสดงออกของผลงานได้โดยการสร้างพื้นผิวของพระวรกายของพระเยซูและพระพักตร์ของนางมารีย์ให้เกลี้ยงเกลา ตัด (Contrast) กับรอยยับย่นของอาภรณ์ของพระนางมารีย์

มิเกลันเจโล ได้แสดงให้เห็นถึงความสามารถอันยอดเยี่ยมในการแกะสลักหินอ่อน ความรู้ในด้าน สรีระ (Anatomy) ของมนุษย์ ความเป็นธรรมชาติของผ้า ทั้งหมดรวมกันทำให้ผลงาน "Pieta" ชิ้นนี้มีความค่าทางด้านสุนทรียอย่างสูง

คุณค่าทางความรู้สึกที่ผู้พบเห็นรับรู้ ผู้เสพได้รับรู้ถึงความรู้สึกของความรักที่แม่มีต่อลูก ความรัก ความเมตตาของพระนางมารีย์ที่มีต่อพระเยซู และที่สุดคือผู้เสพเกิดความรู้สึกสงสารและศรัทธาในพระเยซูคริสต์ ผู้สิ้นพระชนม์เพื่อไถ่บาปของมวลมนุษยชาติ

สะกิดความรู้

ประติมากรรมหินอ่อน ปิเอตา ถูกจัดตั้งไว้ที่โบสถ์เซนต์ปีเตอร์ กรุงโรม ประเทศอิตาลี เดิมจัดตั้งโดยมิได้มีกรอบแก้วโดยรอบ แต่เนื่องจากเหตุที่มีชายไร้สติคนหนึ่งได้ใช้ของแข็งตี ทำร้ายประติมากรรม ชิ้นนี้จนได้รับความเสียหาย ส่วนที่ถูกตีจนแตกละเอียดคือ ปลายนิ้วชี้พระหัตถ์ซ้ายของพระนางมารีย์ ผู้รับผิดชอบให้ช่างฝีมือมาซ่อมแซมโดยการกวาดรวบรวมเศษหินอ่อนทุกชิ้นที่แตกกระจายจากปลายนิ้วชี้ นั้น มาบรรจุประกอบซ่อมแซมจนได้นิ้วของพระนางมารีย์ ที่สมบูรณ์เหมือนเดิมทุกประการ และหลังจากนั้นก็สร้างกรอบแก้วโดยรอบประติมากรรมชิ้นนี้ เพื่อป้องกันอันตรายอันจะเกิดกับมรดกอันล้ำค่าของโลกชิ้นนี้อีก

คศ.1501 คณะกรรมการปกครองแห่งนครฟลอเรนซ์ ได้อนุญาตให้มิเกลันเจโล นำเอาหินอ่อนขนาดมหึมาซึ่งจมดินอยู่เป็นเวลา 46 ปี มาสลักรูปอะไรก็ได้ตามความต้องการของมิเกลันเจโล เขามีความคุ้นเคยกับหินอ่อนยักษ์ก้อนนี้มาตั้งแต่เด็ก และเคยฝันที่จะแกะสลักหินอ่อนก้อนนี้มาเป็นเวลานานแล้ว เมื่อมีโอกาสในครั้งนี้ จึงมีความตื่นเต้นและมีความตั้งใจอย่างสูง ในที่สุดมิเกลันเจโลได้ตัดสินใจที่จะนำเอา ดาวิด (David) วีรบุรุษของชาวยิว ซึ่งปรากฏเรื่องราวอยู่ในพระคัมภีร์เดิมของคริสตศาสนา มาสร้างผลงานแกะสลักในครั้งนี้ ประติมากรรมหินอ่อนชิ้นนี้ ถือว่าเป็นผลงานที่เกี่ยวกับคริสตศาสนา ที่มีชื่อเสียงอีกชิ้นหนึ่งของมิเกลันเจโล

ความเป็นมาของ "ดาวิด"

ดาวิด (David) เป็นเด็กหนุ่มชาวยิว เป็นบุตรชายคนที่ 8 ซึ่งเป็นคนสุดท้ายของ บิดาผู้ชราซึ่งเป็นชาวเอฟราธาห์แห่งเมืองเบธเลเฮมในแคว้นยูดาห์ ชื่อเจสซีเป็นหัวหน้าครอบครัว พี่ชาย 3 คนของดาวิดเป็นทหารในกองทัพของกษัตริย์ซาอูล กษัตริย์ของชาวอิสราเอลในสมัยนั้น เด็กหนุ่มดาวิดมีหน้าที่ต้องทำงานโดยต้องรับมิดชอบดูแลเลี้ยงฝูงแกะ โดยเฉพาะการป้องกันแกะให้รอดปลอดภัยจากอันตรายที่เกิดจากสิงห์โตและหมี บ่อยครั้งที่ดาวิดจะต้องต่อสู้และสามารถฆ่าสิงห์โตและหมีได้ด้วยมือเปล่า

ผลงานอีกอย่างหนึ่งคือการตีตีพิน บรรเลงถวายกษัตริย์ซาอูล สืบเนื่องจากเมื่อกษัตริย์ซาอูลถูกวิญญูณชั่วจากพระเจ้าทรมาณ ซาอูลจะมีความทุกข์และกลัดกลุ้มพระทัยเป็นอย่างยิ่ง จึงมีพระบัญชาให้มหาดเล็กไปสืบเสาะหานักดนตรีที่มีความสามารถในการตีตีพิน มาบรรเลงถวายกษัตริย์ซาอูล แล้วพระองค์จะหายดีและได้พักผ่อน

เสนาบดีท่านหนึ่งทูลกษัตริย์ซาอูลว่า "ดูเถิด ข้าพระบาทเห็นบุตรคนหนึ่งของเจสซี ชาวเบธเลเฮม เป็นผู้ที่มีมือในการคิดพิณ เป็นคนกล้าหาญ เป็นนักรบ พุดเก่ง และเป็นคนมีหน้าตาดี และพระเจ้าทรงสถิตกับเขา" (1 ซามูเอล 16 : 18) จากนั้นกษัตริย์ซาอูลจึงเชิญให้เด็กหนุ่มดาวิดมาตีพิณถวายในพระราชสำนัก กษัตริย์ซาอูลกับราชโอรสนามโจนาธาน ทรงพอพระทัยในความสามารถของดาวิดมาก จึงโปรดให้ซุบเลี้ยงดาวิดอย่างดีในพระราชสำนัก แต่ต่อมาเนื่องจากเจสซีผู้เป็นบิดาของดาวิดแก่เฒ่ามากแล้ว ดาวิดจึงต้องขอลากลับบ้านเพื่อดูแลเจสซีด้วยในบางครั้งบางคราว ดาวิดจึงต้องไปมาอยู่ระหว่างซาอูลกับที่เลี้ยงแกะของบิดาที่เบธเลเฮม

อยู่มาวันหนึ่งดาวิดต้องนำเสบียงอาหารไปให้พี่ชายในกองทัพอิสราเอล โนชแน้นกำลังเกิดศึกสงครามระหว่างอิสราเอลกับกองทัพฟิลิเตีย ทหารฟิลิเตียยืนอยู่ที่ภูเขาด้านหนึ่ง และทหารอิสราเอลยืนอยู่ที่ภูเข่อีกข้างหนึ่ง มีหุบเขาคั่นกลาง มีผู้หนึ่งชื่อไกลิัทเป็นยอดทหาร ออกมายืนตะโกนท้าทายให้กองทัพอิสราเอลส่งตัวแทนออกมาต่อสู้กันตัวต่อตัวกับตน โดยเอาอิสราเอลเป็นเดิมพัน แต่เมื่อซาอูลและคนอิสราเอลได้ยินถ้อยคำของคนฟิลิเตียคนนั้น เขาท้งหลายก็หือใจและกลัวมาก แล้วชาวฟิลิเตียคนนั้น ได้ออกมายืนท่าทั้งเช้าและเย็นตั้งสี่สิบวัน ดาวิดจึงขออนุญาตกษัตริย์ซาอูลว่าจะไปต่อสู้กับไกลิัท แต่พระองค์ทรงปฏิเสธเพราะเห็นว่าดาวิดเป็นเพียงเด็กหนุ่มที่ไม่มีประสบการณ์ทางการรบ แต่ดาวิดได้อ้างถึงความสามารถของตนในการฆ่าหมีและสิงห์โตด้วยมือเปล่า และดาวิดทูลต่อไปว่า "พระเจ้าผู้ทรงช่วยกู้ข้าพระบาทจากขุมเท้าของสิงห์ และจากขุมเท้าของหมี จะทรงช่วยกู้ข้าพระบาทจากมือของคนฟิลิเตียคนนี้" และซาอูลจึงตรัสแก่ดาวิดว่า "จงไปเถอะ และพระเจ้าจะทรงสถิตอยู่กับเจ้า" (1 ซามูเอล 17 : 37)

ดาวิดจึงออกไปเผชิญหน้ากับไกลิัท โดยถือไม้เท้าไว้ และเลือกก้อนหินเกลี้ยงจากลำธารได้ห้าก้อน จึงใส่ในย่ามผู้เลี้ยงแกะของเขาในถุงของเขา และมีถ้ำสลิงอยู่ ในตอนแรกที่ไกลิัทเห็นดาวิด ก็แสดงอาการดูถูก กล่าวว่ "ข้าเป็นมหาหมีหรือเจ้าจึงถือไม้เท้ามาหาข้า" และการต่อสู้ได้เริ่มขึ้น คนฟิลิเตียคนนั้นลุกขึ้นเข้ามาใกล้เพื่อปะทะดาวิด ดาวิดก็วิ่งเข้าไปในแนวรบเพื่อปะทะกับคนฟิลิเตียคนนั้นอย่างรวดเร็ว และดาวิดเอามือล้วงเข้าไปในย่ามหยิบหินก้อนหนึ่งออกมาแล้วเหวี่ยงหินก้อนนั้นด้วยสลิง ถูกคนฟิลิเตียคนนั้นที่หน้ามากก้อนหินจมเข้าไปในหน้ามาก เขาก็ล้มหน้าคว่ำลงที่ดิน ดังนั้น ดาวิดก็ชนะคนฟิลิเตียคนนั้นด้วยสลิงและก้อนหินก้อนหนึ่ง และคว้าคัมฟิลิเตียคนนั้นลง และฆ่าเขาเสีย (1 ซามูเอล 17 : 49-50) มีผลให้กองทัพฟิลิเตียตกใจ และบังเกิดการรวนเร กองทัพชาวเยรูซาเล็มก็โอกาสศึกกองทัพข้าศึกจนพ่ายแพ้ ต่อมาดาวิดได้รับการสถาปนาเป็นกษัตริย์ของยิว เป็นผู้ที่มีความสามารถสร้าง ความเจริญรุ่งเรืองแก่ชนชาติอิสราเอล และตบตีเป็นคันทระกูลของพระเยซูในภายหลัง

รูปแบบของประติมากรรมหินอ่อน "ดาวิด"

ประติมากรรมหินอ่อน "ดาวิด" (David) เป็นประติมากรรมแบบลอยตัว ขนาดสูง 160 นิ้ว (410 ซม.) เป็นรูปสลักเรือนร่าง (Figure) ของเด็กหนุ่มเปลือยกาย มีความสูงใหญ่ 18 ฟุต ยืนอยู่ในท่าทรง เหลียวหน้าไปทางซ้ายมือ สายตาจับจ้องมองเขม็งไปยังศัตรูใบหน้าเคร่งเครียด ขมวดคิ้วเล็กน้อย มือซ้ายถือแผ่นหนังสลึงวางพาดไว้บนไหล่ซ้าย แขนขวาห้อยตกแนบกายและในมือถือก้อนหิน ในท่าเตรียมพร้อมที่จะต่อสู้ ทั่วเรือนร่างอันเปลือยเปล่านั้นของดาวิด กล้ามเนื้อในทุกส่วนของร่างกายดูตึงเครียดให้ความรู้สึกถึงความพร้อมในการออกต่อสู้กับศัตรู เท้าและมือค่อนข้างใหญ่กว่าปกติ ทั้งนี้เพื่อให้ความรู้สึก ว่าเป็นสรีระของนักรบผู้แข็งแรงและแกร่งกล้า

พิจารณา

ประติมากรรมหินอ่อน "ดาวิด" (David) เป็นผลงานที่ชาวฟลอเรนซ์มีความภาคภูมิใจ โดยถือว่าประติมากรรม "ดาวิด" เป็นสัญลักษณ์ประจำเมืองฟลอเรนซ์ สำหรับชาวฟลอเรนซ์แล้ว ศิลปกรรมชิ้นนี้เป็นเครื่องหมายของชัยชนะของผู้อ่อนแอที่มีต่อผู้ที่กดขี่ข่มเหง และความภาคภูมิใจ อีกประการคือ ประติมากรผู้สร้างผลงานชิ้นนี้ คือ มิเกลันเจโล แห่งเมืองฟลอเรนซ์

มิเกลันเจโลเป็นประติมากรและเป็นช่างแกะสลักหิน (Stone carver) ผลงานประติมากรรมของเขาถือได้ว่าเป็นเครื่องหมายของความสำเร็จในยุคทองของเรอเนสซองส์ (High Renaissance) สำหรับ มิเกลันเจโล ที่มีความสามารถชั้นอัจฉริยะ เขากล่าวว่า "รูปทรงที่สวยงามมันมีอยู่แล้วในแท่งหินนั้น เขาเพียงลอกเปลือกมันออก รูปทรงที่สวยงามภายในนั้นก็จะปรากฏให้เห็นในทันที" (ดูภาพประกอบ) (Edward Lucie-Smith 1992 : 203)

การแกะสลักเรือนร่างอันเปลือยเปล้าของดาวิด แสดงให้เห็นฝีมือในการแกะสลักและความรู้ความเข้าใจกายวิภาค (Anatomy) ของมนุษย์อย่างดีเลิศ ภาพสลัก "ดาวิด" จึงดำรงความเป็นธรรมชาติใกล้เคียงกับความเป็นมนุษย์ทั่วไป แต่แฝงด้วยปรัชญาการแสวงหารูปทรงแบบอุดมคติ (Idealism) ที่เกี่ยวข้องกับสัดส่วน และกริยาท่าทางอันสง่างาม มิเกลันเจโล มิได้สร้างผลงานชิ้นนี้ที่แสดงถึงผู้ที่มีชัยชนะต่อศัตรูมาแล้ว แต่เขาแสดงถึงความมุ่งมั่นและเด็ดเดี่ยวของดาวิด ก่อนออกไปต่อสู้กับอันตรายที่รอคอยเขาอยู่ ผลงานชิ้นนี้เป็นชิ้นที่ทำสำเร็จชิ้นหนึ่ง (มีหลายชิ้นที่มิเกลันเจโลเริ่มแกะ แต่ทำไม่สำเร็จ) และเป็นมรดกอันล้ำค่าของโลกที่มนุษยชาติได้ชื่นชมจนถึงทุกวันนี้

สะกิดความรู้

ประติมากรรมหินอ่อน "ดาวิด" มีน้ำหนัก 18,000 ปอนด์ และในการเคลื่อนย้ายมาไว้ที่พระราชวังฟลอเรนซ์เวคคิโออัน รูปแกะสลักนี้ถูกขึงไว้ไกล่องไม้ การเดินทางระยะทางสั้น ๆ นี้ ใช้เวลาถึง 3 วัน เมื่อติดตั้งในตำแหน่งที่ต้องการแล้วท่านกอนเฟาโรเนียหรือนายกเทศมนตรีนครฟลอเรนซ์ ได้บอกมิเกลันเจโลว่า จมูกของรูปแกะสลักนี้ดูหนาเกินไปหน่อย มิเกลันเจโลจึงปีนขึ้นไปและแก้งใช้สิ่วสะกิดแกว ๆ จมูกรูปสลัก ในขณะเดียวกันก็ปล่อยให้เศษหินอ่อนร่วงลงมา ซึ่งเป็นเศษหินอ่อนที่เขาแอบกำไว้ในมือเอามันไปด้วยตัวเอง แม้ว่ารูปสลักนี้ยังคงไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม แต่นายกเทศมนตรีก็บอกกับเขาว่ามันดูดีขึ้นมาก (อัคนีย์ ซูอรุณ 2529 : 32)

ฉบับหน้าเสนอต่อตอนที่ 2 - ผลงานอมตะ : จิตรกรรมปูเปียก.

วารสารวิทยบริการ
ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2539

มิเกลันเจโล บูโอนาร์โรตี
วุฒิ วัฒนเสถียร

บรรณานุกรม

- กำจร สุนพงษ์ศรี. "ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก" กรุงเทพมหานคร :
บ.สารมวลชน จำกัด , มปป.
- พระคริสตธรรมคัมภีร์. "พันธสัญญาเดิมและพันธสัญญาใหม่" เกาหลี : สมาคม
พระคริสตธรรมไทย , 1989.
- อัครนิย์ ชูอรุณ. "9 ศิลปินเอกของโลก" กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2529.
- _____. "ประวัติศาสตร์ศิลปะยุคฟื้นฟูและยุคใหม่" กรุงเทพมหานคร :
โอเดียนสโตร์, 2537.
- Lucie-Smith, Edward. "Art and Civilization" New Jersey :
Prentice Hall, Inc., 1992.
- Medonald, Jesse. "Michelangelo" London : Bison Books Ltd., 1994.